

BUDISME

Els orígens del budisme es remunten, segons la tradició, a la segona meitat del s.VI a.C. quan el príncep hereu d'un petit indret al peu de l'Himàlaia prengué consciència del caràcter efímer de l'existència i va abandonar seva dona, el seu fill petit i la vida fàcil que portava, a la recerca d'una resposta al problema del dolor del món i de les successives reencarnacions (que és un dels temes centrals en la tradició hinduista).

Amb 29 anys Siddharta Gautama, també anomenat Śākyamuni o Tathāgata –que així es deia el jove príncep- va començar a viure com un asceta rigorós ('Śākyamuni' significa 'l'asceta del clan Śākya'), però sense aconseguir una resposta. Diu la llegenda que menjava tan poc que l'estern se li veia pel darrera i les seves costelles eren transparents, però això no li resolía la pregunta pel sentit de la vida. Un dia una jove donzella, de nom Sujata, moguda probablement per la compassió, li va donar menjar i el l'acceptà. Això fou considerat un escàndol pels seus cinc primers deixebles que l'abandonaren. També Sujata després de donar-li menjar va desaparèixer. Això portà Gautama a la reflexió. Viure en un palau reial no era bo, però viure en la cabana del pobre, tampoc no ho era. No volia ser rei, no volia ser monjo; sabia el que no volia, però no sabia el que volia. Per molt zel que hi poses, no sabia trobar la resposta als seus interrogants.

Així, doncs, seguint el seu pelegrinatge, va anar cap a una de les capitals del país, Pataliputra, i passant-hi de llarg s'anà a establir a un indret que ara porta el seu nom, Bodhi-Gaya; allí, sota un arbre sagrat (una figuera), inicià la seva meditació. Va estar un gran temps immòbil, fins que tot d'una rebé la il·luminació, malgrat les temptacions del dimoni Mara. El «buddhi» és l'il·luminat, l'home que ha descobert les Quatre Nobles Veritats; val a dir:

- (1)** La noble veritat del dolor: el patiment existeix.
- (2)** La noble veritat de l'origen del patiment que és la insatisfacció (o el desig o l'estar assedegat, traduccions també possible del mot 'tanha').
- (3)** La noble veritat de la cessació del dolor, val a dir, que el patiment pot ser extingit (i això s'anomena 'nirvana').
- (4)** La noble veritat de l'òctuple camí: per tal d'extingir el patiment cal seguir la 'noble òctuple sendera', és a dir, les 8 nobles veritats que ha de practicar tot bon budista. Aquesta és la 'recta' visió ('samma' significa 'recta' –d'on prové el mot 'harmonia').

Significativament, una de les temptacions que Buda va haver de superar un cop aconseguida la il·luminació fou la de 'fer el bé'. Brahma, se li va aparèixer i li digué: «ara que ja has obtingut la realització passa-la també als altres» i ell va respondre que no, que cadascú ha de fer el seu propi camí i que no servia de res explicar l'experiència als altres.

Aquesta anècdota és molt significativa en un doble sentit: d'una banda, Buda no vol crear una religió en el sentit habitual del terme; els budistes parlen de «camí» i no de 'religió'. De l'altra banda, Buda considera que no s'ha de convertir en un predicador o en un propagandista. Deia que: «el sant no deixa traces, és igual que el vol d'un ocell, no deixa petjades». El savi es caracteritza pel seu 'deslliurament'.

Mentre el cristianisme posa l'accent en la relació amb els 'altres' (i en primer lloc amb els pobres), en el budisme l'home està sol i no pot ser ajudat per ningú. Podem sentir compassió pels altres i hem de sentir-la (com podem sentir-la per tota cosa destinada a morir), però en realitat ningú no pot ajudar ningú. Com que el problema del 'bé' i del 'mal', sempre depèn de la nostra relació amb els altres, un cop abolida la idea d'alteritat, desapareix el problema.

Només més tard, quan Buda ja té vuitanta anys (segons la tradició només cinc mesos abans de la seva mort), els seus deixebles, els que vivien al 'sangha' o comunitat, feren una mena de concili i s'adonaren que les doctrines búdiques eren diferents a les de l'hinduisme.